

Vítazstvo nad lenivosťou

Pr 6,6-8

Poučenie od mravcov

Dovolím si tvrdiť, že LENIVOSŤ je dnes jedným z našich najväčších ohrození. Nemyslím tým len typickú ľudskú lenivosť, ako zlú vlastnosť. Mám na mysli niečo ako „civilizačnú lenivosť“, ktorá je produktom súčasných fenoménov v našej spoločnosti, kultúre – a myslím, že zvlášť v generácii mladých ľudí. Táto lenivosť zabíja pomaly a potichu, takmer nepozorovane. Myslím, že je pre nás väčším ohrozením ako sexuálna nečistota, alkohol, či problémy v manželstvách a rodinách...

Sú aj viditeľné, pozorovateľné dôsledky tejto „civilizačnej lenivosti“, ako napríklad syndróm vyhorenia, depresia, pasivita a rezignácia... Tieto sú však len špičkou ľadovca (až desivo veľkou!), pod ktorou je to, čo by som chcel odhaliť, demaskovať. Je to lenivosť dnešnej doby. Mohol by som to nazvať aj oslabenosťou, únavou, stratou motivácie, chuti, ideálov, vzorov, hodnôt, smerovania, identity... V konečnom dôsledku je to však niečo, čo urobí človeka „lenivým“: slabým, unaveným, rozptýleným, zaneprázdneným, sklamaným, vyprázdneným... A samozrejme v horšom prípade úplne vyhoretým, odkázaným na pomoc odborníkov v oblasti psychiatrie a psychológie.

Toto som si nevymyslel. Toto pozorujem ako v mojom vlastnom živote, tak zo skúseností v oblasti pastorácie a služby oslobodenia a vnútorného uzdravenia. Čelíme lenivosti ani nie tak preto, že by sme boli leniví, ako hlavne preto, že sme o svoju energiu, silu, motiváciu, hodnotu a identitu... okrádani.

Ak hľadáme nejaké vodítko v Písme, ktoré by nám odhalilo stratégiu boja s lenivosťou, potom je to určite kniha Príslovia. Poďme sa preto na jeden z týchto kľúčových textov k tejto téme bližšie pozrieť:

Príslovia 6:6 *Lenivec, chod' k mravcovi, pozoruj jeho cesty, aby si zmúdreľ. 7 Hoci nemá kniežatá, ani dozorcú, ani panovníka, 8 chystá si v lete svoj chlieb, v žatve zbiera potravu.*

V tomto texte sme vyzvaní pozorovať mravcov a niečo sa doslova od nich naučiť – samozrejme pokiaľ chceme nájsť východisko zo svojej lenivosti. Poďme to teda urobiť so všetkou vážnosťou a zaniatenosťou!

V tomto texte som si všimol štyri nesmierne strategické princípy, ktoré jednak odhaľujú arzenál zbraní lenivosti, a jednak nám dávajú do rúk víťazné zbrane v tomto boji. Chcem, aby sme obidvoje mohli uvidieť. Aby sme jasne odhalili fenomény dneška, ale aj aby sme jasne uvideli východisko. Tak, poďme sa teda od mravcov niečo naučiť:

1. Božia láska

Pr 6:7 *Hoci nemá kniežatá, ani dozorcú, ani panovníka...*

Fenoménom dnešnej doby je TLAK. My si ho možno ani až tak neuvedomujeme – pokladáme ho za normálny, pretože nás obklopuje od narodenia. Samozrejme niekto je viac a niekto menej odolný tomuto tlaku. Predsa však si myslím, že všetci si nesieme jeho dôsledky.

- Orientácia na výkon
- Donútenie a tlak: ľuďmi, okolnosťami, neprijatím
- Motivácia: na výkon, úspech
- Tlak pocitmi viny, strachu, hrozby, autorít, zákona

Tieto tlaky sú v našej spoločnosti úplne bežné – dokonca ich pokladáme za normálne a nevenujeme im pozornosť. Zanechávajú však po sebe hrozné škody:

1. Jednak sme takto okrádaní o normálny vzťah s Bohom, lebo nevstúpime do pravdy o Ňom a o nás v Ňom – nevstúpime do slobody, ale do niečoho, čo by sme mohli nazvať „kresťanský tlak“. Boh je často pre nás len ďalší, a niekedy ešte silnejší a zdrvivujúcejší TLAK.
2. A jednak sme oslabovaní zvnútra: postupne sme unavovaní týmto tlakom, vyčerpaní, zlomení... Akoby všetka chuť nám odteká. Keď robíme veci z donútenia, či strachu, v neistote a vnútornom trápení... Sme podobní staršiemu bratovi v podobenstve o márnoträtom synovi, ktorý zostal doma. Žil, pracoval – doslova otročil pre svojho otca. A predsa bol tak desivo ďaleko od jeho srdca! Predsa sa dostáva do momentu, kedy s otcom nesúhlasí, je ním pohoršený, ba ani sa nechce vrátiť domov! Končí v horkosti, sklamaní, rozčarovaní, hneve...

Niet sa čo diviť, že v takomto stave sa nám „nechce“, sme „leniví“, bez chuti, bez síl rozkázať sebe samým, akoby bez vlastnej vôle. Aj chceme, aj nevieme...

Je to stav, v ktorom nevieme prísť – neprichádzame k Bohu sami, dobrovoľne, vo viere, z lásky, iniciatívne. Stále čakáme na vonkajšie impulzy. Nie sme schopní vlastnej sebadisciplíny v duchovných veciach. Nie sme zorganizovaní (časovo, hodnotovo, osobnostne, vzťahovo...). Vyhráva v našom živote najsilnejší TLAK, vplyv, najlákavejšia ponuka, najlepšia možnosť...

Od mravcov sa môžeme naučiť ako prvý práve tento princíp: **Boh nás pozýva do VZŤAHU Jeho prijatia, lásky, novej hodnoty a identity v Ňom. Nie je to vzťah tlaku. Je to vzťah slobody.**

Mravce nepotrebujú vonkajší tlak, donútenie, príkaz, autority – vlastne oni to nie len že nepotrebujú, ale ani **nemajú!** Predstavujú pre nás silu vlastnej motivácie, silu vlastnej identity, hodnoty a určenia. Nemajú problém s lenivosťou, vyhoretosťou, nechutou, nudou, stratou motivácie...; pretože nemajú nad sebou tlak. Nikdy ich nikto nemusel k ničomu nútiť. Mravec je jednoducho mravcom. Kresťan je – mal by byť jednoducho kresťanom. Je to o našej novej hodnote a identite v Kristovi. Pokiaľ sa o to len snažíme, kvôli tlaku strachu, svedomia, viny, autorít, zákona, súdu..., potom si vytvárame „knieža tá, dozorcov, panovníkov“. Potom nás tento tlak dusí. Dôsledkom bude skôr či neskôr únava a vyhorenie. Z vlastných síl to nie je možné. Je to naozaj o novom stvorení (G 6,15), o Kristovi v nás (Kol 1,27).

A práve mravce sú v tomto unikátnym obrazom vzťahu s Bohom, pre ktorý sme Ním stvorení, a do ktorého sme Ním pozvaní.

- Nie je to vzťah strachu.
- Nie je to vzťah zákona.
- Nie je to vzťah neistoty.
- Nie je to vzťah donútenia.
- Nie je to vzťah obchodu.
- Nie je to vzťah boja o prijatie, uznanie...
- Je to vzťah lásky.
- Je to vzťah založený na spravodlivosti Krista.
- Je to vzťah Božej zmluvy a zaslúbení.
- Je to vzťah pozvania, túžby,...
- Je to vzťah milosti a požehnania.
- Je to vzťah prijatia.

V NZ nachádzame takisto ohľadom lenivosti toto jediné upozornenie a východisko: VZŤAH. Sme pozývaní nie pod ďalší tlak, ale do vzťahu. Apel nie je na povinnosť, ale na srdce:

Lukáš 24:25 *On im povedal: Ó, nerozumní a leniví srdcom verit' všetko, čo hovorili proroci!*

Pán Ježiš emauzským učeníkom nevytkol telesnú lenivosť, ale lenivosť srdca. Oni mali problém s lenivosťou. S lenivosťou uverit'. A ten problém mal koreň v srdci, vo vzťahu, v ich najvnútornejšej motivácii...

Rímskym 12:11 *nebud'te leniví v horlivosti, duchom vrúcni, slúžte Pánovi;*

Pavel tiež vystríha hlavne pred lenivosťou vnútornej motivácie, ohňa, horlivosti.

Verím, že ak máme čeliť fenoménu tlaku dnešnej doby, potom riešením nie je ďalší tlak. Jediné riešenie je sloboda v Kristovi, vo vzťahu s Ním, vo vzťahu Jeho lásky a prijatia. Dnes je pre nás kľúčové objavovať svoju novú hodnotu a identitu v Ňom samom. Je najvyšší čas prestať otročiť „kniežatám, panovníkom a vladárom“ dnešnej doby. Je čas prísť k Pánovi. Osobne sa Mu priblížiť – vo vzťahu, celým srdcom. Odovzdať sa Jemu. Poddať sa Jemu. On nás posilní v našej únave a zodvihne z lenivosti, ubitosti, vyčerpania...:

Matúš 11:28 *Pod'te ku mne všetci, ktorí pracujete a ste obtiažení, a ja vám dám odpočinutie. 29 Vezmite moje jarmo na seba a učte sa odo mňa, lebo som tichý a pokorný srdcom, a najdete odpočinutie svojim dušiam; 30 lebo moje jarmo je užitočné a moje bremeno ľahké.*

Aj nasledovanie Krista prinesie mnohé tlaky do nášho života. Lenže to už nie je o nezmyselných tlakoch doby, a o našej vlastnej sile. Je to o pokladoch v nebi a o Božej moci v nás.

Kontrolné otázky:

- Takže prečo robím, to čo robím? Prečo Hľadám Boha? Prečo v Neho verím?
- Je Kristus pre mňa vyslobodením, alebo len ďalším tlakom?
- Čo horí v mojom srdci – aký oheň?
- Robím veci pretože musím, alebo preto, že chcem?

2. Chodenie s Bohom

Pr 6:8 chystá si v lete svoj chlieb,

Ďalším fenoménom dnešnej doby je ORIENTÁCIA NA DNEŠOK. v biblickom jazyku **SVET**. Toto si už ako tak aj uvedomujeme. Ved' aj sám svet – sekulárni ľudia – jasne upozorňujú na javy ako materializmus, konzum, ničenie životného prostredia, život na dlh. **Koniec koncov hospodárska kríza (nikto nevie, či ešte trvá a či nie, ale jasne sa hovorí, že ekonomický systém a tzv. sociálne istoty sú ľahko otrasiteľné) priniesla jasné zatrúbenie na poplach.**

LENIVOSŤ na nás dolieha aj zo straty perspektívy nášho života. Prosto nepozeralme dopredu. Žijeme zo dňa na deň, alebo vo vlastných plánoch. Dimenzia rozvíjajúceho sa vzťahu s Bohom nám uniká. Schopnosť vidieť etapy vlastného duchovného rastu – či tie, ktoré máme za sebou, alebo ktorými práve prechádzame, a či tie čo nás čakajú – sa nám vytratila. Namiesto toho žijeme akoby v zhone, rutine, stereotype, ktorým sme síce unavení a znechutení a predsa z toho nevieme vystúpiť. Toto je lenivosť dnešnej doby: bezzmyslosť života, kolotoč, strata minulosti prítomnosti a budúcnosti v jednej línii – v línii Božie autorstva, povolania, otcovstva, vedenia...

Bud' niekto vzal náš život do svojich rúk – akoby do vleku (rodičia, ľudia, kariéra, práca, manželstvo, deti, okolnosti, spoločnosť...), alebo sme sa snažili držať si ho vo svojich rukách (karéra, vlastné plány, zábava...). Toto nás zvnútra úplne okradne o silu. Spočiatku nás to ťahá, motivuje, vedie... Po čase je však z toho záťaž, námaha, vysilenie, možno nenaplnenie, sklamanie... Niekto to nazýva stratou ideálov, niekto priamo identifikuje absenciu vzorov, otcov... Hovorí sa o postmodernej spoločnosti. O generácii, ktorú sotva čo zaujme, sotva čo prekvapí, sotva čo osloví, a sotva čo dojme. Niekto to nazval „teflónová generácia“, pretože sa na ňu nič „neprichytí“...

Ja to nazývam fenoménom lenivosti.

Mravce si však v lete chystajú chlieb. Správajú sa proaktívne. V ich živote je rytmus – jasné etapy. Vedia kedy je leto a kedy zima. A podľa toho sa chovajú. V lete si **pripravujú chlieb**. Nehýria, nezabávajú sa, nežijú zo dňa na deň... Ale venujú sa príprave na budúcnosť a zhromažďujú si veci nevyhnutné na prežitie – oni pracujú s existenčnou potrebou. Je to boj o prežitie. Ide o nevyhnutné zabezpečenie. Nejedná sa o prepych, luxus... Ide im o život.

Pre mňa je to obrazom o každodennom chodení s Bohom. Je to obraz životného štýlu, kedy proste zhromažďujem svoj chlieb –Božie slovo do svojho života. Kedy sa nedomlím až vtedy keď udrú mrazy. Kedy nehľadám Boha len kvôli tlakom. Je to obraz o životnom štýle, ktorý zostáva pri živote samotnom, pri nevyhnutnostiach, pri existenčných veciach, pri niečom bytostnom. Je to obraz chodenia s Bohom každý jeden deň. Život vykupovania času. Život vychádzania a vychádzania pred Bohom na Jeho úplnú lúbošť, život v Jeho povolání. Je to obraz o tom, že si uvedomujem, že tu a teraz existenčne ovplyvňujem moje „potom a tam“.

Chlieb v kontexte Písma vo vzťahu s Bohom evokuje dve veci:

1. **Božie slovo – doslova Pánovu reč ku nám.** Silným obrazom je manna, ktorú dával Boh Izraelcom na púšti (2M 16,4-5). Museli ju zbierať každý deň (okrem soboty, pre ktorú si ho nazbierali deň vopred). Doslova skoro ráno museli vstávať ak ju vôbec mali nazbierať, pretože sa na slnku roztápala (2M 16,23). A mali ju zbierať práve preto aby sa naučili, že „nie samých chlebov je človek živý, ale všetkým, čo vychádza z Pánových úst“ (5M 8,3).

Jedno z varovaní NZ ohľadom lenivosti sa týka práve počúvania Pánovho hlasu – Jeho Slova. Samozrejme Písmo vždy hovorí o počutí a konaní. Nejde len o počutie – informáciu, vzdelanie, teóriu... V Biblii v súvislosti s Božím slovom a Jeho hlasom ide vždy aj o aplikovanie, prijatie, poslušnosť...

Židom 5:11 o ktorom by sme mali mnoho čo povedať, a to také, čo je ťažko vyložiť, pretože ste zleniveli ušami počuť.12 Lebo namiesto toho, čo by ste už boli mali byť učiteľmi na tolký čas, zase potrebujete, aby vás niekto učil prvkom počiatku výrokov Božích, a stali ste sa potrebnými mlieka a nie tvrdého, pevného pokrmu. 13 Lebo každý, kto má účasť na mlieku, je nezkúsený v slove spravodlivosti, lebo je nedospelý. 14 Ale dokonalých pokrmom je tvrdý pokrm, tých, ktorí pre zvyklosť majú vycvičené smyslové ústroje a tak spôsobilí posúdiť, čo je dobré a čo zlé!

2. **Božie skutky** – momenty, kedy nás Boh vedie, aby sme niekomu slúžili, svedčili, pomohli – kedy zakúšame, že sme v Jeho povolání, vôli, v Jeho práci – kedy zakúšame Jeho pôsobenie skrze nás. Pán Ježiš takto hovoril o konaní skutkov Otca ako o pokrme (J 4,31-34).

Tento chlieb od Boha je však chlebov na každý deň. Pán Ježiš nás učil modliť sa za tento chlieb (Mt 6,11; L 11,3); nebyť ustarostený väčšmi ako jedným dňom (Mt 6,34); s hnevom by sme mali jednať denne – nemal by v nás neriešený pretrvávajúť viac ako deň (Ef 4,26); Božie zaslúbenia sa vzťahujú na terajší deň, ako deň príhodný, deň spasenia (2K 6,2). Každý jeden deň by mal byť poznačený Bohom, Jeho vplyvom, Slovom, vedením, pôsobením, láskou a milosťou, modlitbou, pokáním...

A v tomto je zároveň tajomstvo chodenia s Bohom: Je to o každodennosti. Naša orientácia Na Pána, na večnú budúcnosť s Ním, na nebo, na odmenu Božieho povolania v Kristovi..., ovplyvňuje každý jeden deň nášho života a dáva mu zmysel a jasnú orientáciu.

Kontrolné otázky:

- Má môj život - a jednotlivé dni - zmysel, pointu, zlatú niť, nejaké „odkiaľ a kam“, nejaký progres?
- Žijem si svoj vlastný život, alebo žijem dobrodružstvo s Bohom?
- Je v mojom životnom príbehu Boh? Je tam ako môj autor, tvorca? Je tam ako Otec? Ako milovník?
- Som vláčený niekým a niečím iným, alebo s prehľadom pracujem na niečom, čo je z Boha, skrze Boha a pre Boha?
- Žením sa za niečím iným ako Bohom samotným?
- Zažívam „chlieb môj každodenný“ – Pánovu reč ku mne – a Božie skutky skrze mňa?

LETO – CHLIEB pripravuje

3. Boží zámer

Pr 6:8 shromažďuje svoju potravu...

Ďalšia charakteristika dnešnej „modernej lenivosti“ je **SEBECTVO**. Každý chceme mať svoje vlastné mravenisko. Každý sledujeme to čo je na prospech nám. Sú to „potkanie preteky“: potkan má priviazanú potravu na konci svojho chvosta a nevie ju chytiť, stále mu uteká. Je to modlárstvo, kde modlou sme si my sami. To však človeka úplne unaví: stále sa brániť, obhajovať, robiť sa lepším, bežať za osobným úspechom, chcieť vždy zožať slávu, seba presadzovať, byť asertívny, splniť si svoje sny, zarobiť si na svoje vlastné predstavy o živote... Ešte zradnejšia a ochromujúcejšia je skutočnosť, kedy sme v tom neúspešní, alebo kedy si uvedomujeme, že naša námaha nestála za to... Vtedy často prichádza temnota v podobe depresie.

A toto je podľa mňa lenivosť v ktorej žijeme, do ktorej nás naše sebecstvo doslova ženie ako do pasce.

Mravec zhromažďuje svoju potravu do spoločného mraveniska. Nie je nič čo by bolo iba jeho vlastníctvom, úspechom.. Je to nádherný obraz, kedy nám nejde o nás samých, kedy žijeme životným štýlom, že úúúplne zanikáme v dave. Nejde o mňa, mne, moje... Ide o niečo, čo je neporovnateľne väčšie ako som ja. Ja som len súčasťou toho, jeden z mnohých verných. Je to život spojenia, spoločenstva, práce na jednom jedinom mravenisku. Je to život – spoločný život – vzájomné prepojenie a závislosť. Ide o spoločné zhromažďovanie. Jeden mravec by to nikdy nedokázal. Sám by neprežil. A toto je život v Božom zámere. On nás takto stvoril: pre spoločenstvo s Ním, v rodine, v manželstve, v spolupráci, v cirkvi...

Áno, každý sme jedinečný, máme špecifické talenty a dary... Pokiaľ ich však nevložíme do niečoho spoločného, tak sú nám doslova nanič.

Áno, Boh nás povolal jedinečným povolaním. On má plán pre každého z nás, sú tu konkrétne skutky pre ktoré nás stvoril, a ktoré nám pripravil... Bez spojenia v spoločenstve sú však nerealizovateľné.

Toto je obraz jednak o živote, kedy cielene zhromažďujeme – pracujeme na svojich daroch a Božom povolaní.

Je to však obraz vzájomného zhromažďovania: kedy spolu žijeme, dopĺňame sa, slúžime si... A kedy vonkoncom nejdeme za osobnými úspechmi a sebeckými ambíciami. Je to život s vysokou mierou otvorenosti, vykazateľnosti, zdieľania...

Jedno z kľúčových miest v NZ, ktoré odhaľuje problém s lenivosťou, je podobenstvo o hrivnách (Mt 25,14-30). Pán Ježiš jasne odhaľuje lenivosť u sluhu, ktorý zakopal svoju hrivnu do zeme:

Matúš 25:26 *Odvetil mu pán: Ty zlý a lenivý sluha, vedel si, že žnem, kde som nesial, a zbieram, kde som nerozsýpal. 27 Mal si teda peňažníkom odovzdať moje peniaze, a ja pri svojom návrate aj s úrokmi by som si bol vzal, čo je moje. 28 Preto mu vezmite ten talent a dajte tomu, ktorý má desať talentov!*

- Kvôli lenivosti, tento sluha neurobil nič so svojou hrivnou (povolaním, obdarovaním, schopnosťami...).
- A pri tom mohol tú hrivnu dať iným, investovať ju, spolupracovať s niekým iným, pomôcť niekomu inému...

Kontrolné otázky:

- Takže vieš, k čomu ťa Boh povolal, pre aké veci, skutky, zámer? Je niečo ako vízia v tvojom živote? Sen? Pracuješ na tom?
- Vieš aké dary ti Boh dal? Vieš o tom kto si – svojom charaktere, ohrozeniach i požehnaniach?
- Žiješ v spoločenstve? Ideš za spoločným úspechom a výhrou Baránka? Máš svoje mravenisko?
- Zhromažďuješ Božie veci, poklady v nebi, talenty a hrivny, učeníkov, vzťahy...?

Žatva – **zhromažďuje** – potravu

4. Božie momenty

Pr 6:8 **shromažďuje svoju potravu včas žatvy.**

Fenoménom dnešnej doby je ZÁPLAVA ZÁBAVY A INFORMÁCIÍ. Ťažko povedať, do akej miery si to uvedomujeme. Pokiaľ však nežijeme niekde na vidieku, bez televízie, rádia a iných médií, potom tejto záplave nedokážeme utiecť pretože je úplne všade.

Lenivosť, ktorej čelíme je aj unudenosť a rozčarovanie. Proste už nie je nič, čo by sme čakali, čo by nás prekvapilo, pohlo nami kdesi vo vnútri, čo by nás dojalo. Na jednej strane akoby sa svet zbláznil: ľudia holdujú adrenalínovým športom, zážitkovým dovolenkám, behajú za extravagantnými šou kultúry a smotánky, alebo za predvádzanými kúskami veštíc a okultistov, nehovoriac o fenoméne východnej mystiky a jej synkretizmu so západnou mágiou – z čoho povstáva New Age... Svet na jednej strane šalie za niečím vzrušujúcim, nadprirodzeným, uchvacujúcim, nezvyčajným... Na druhej strane sa ponára do lenivosti duše a ducha. Stáva sa presýteným zábavou a kdejakými vplyvmi zvonka. Zrazu je už všetko ľahko dostupné, všetko som skúsil, zažil... Už mi nikto nič nemôže dať viac. Už nič ani nečakám....

Mravec má však okamihy leta a žatvy: obdobia kedy doslova žne, kedy zakúša požehnanie, nasýtenie, príležitosť. A pri tom je to niečo prirodzené. Nie je to umelá zábava... Nie je to hýrenie, skazenosť prepychom... Je to niečo živé, niečo čo dal Boh, čo spôsobil On, čo je od Neho. Samozrejme vtedy pracuje najurputnejšie, lebo vie, že to musí využiť. Sú to okamihy Božieho požehnania, ktoré sú však aj výzvou.

Pre mňa je to obrazom prenádherného a aj tajomného Božieho navštívenia. On sa k nám skláňa a dáva do našich životov časy a príhodné chvíle. A je to niečo úžasné zakúšať tieto momenty Jeho dotyku,

Jeho výchovy, Jeho pokánia, alebo radosti. Sú to obdobia, alebo len situácie... Kedy proste vieme, že to bolo od Boha, že to bol On. Toto prináša neuveriteľné obohatenie, a zdroj síl.

Mravce poznajú tieto obdobia, lebo práve vtedy vstupujú do žatvy a zhromažďovania.

Posledné miesto v NZ, kde nachádzame varovanie pred lenivosťou, je práve výstrahou, aby sme neprestali vo viere a trpezlivosti očakávať na Pánove naplnenie Jeho zaslúbení:

Židom 6:11 *Túžime však, aby každý z vás preukazoval takú istú horlivosť s plnou istotou nádeje až do konca, 12 aby ste nezleniveli, ale napodobňovali tých, čo svojou vierou a trpezlivým očakávaním stali sa dedičmi zaslúbení.*

- Ide totiž o Božie zaslúbenia, ktoré len On môže naplniť. Nemôžeme sa snažiť o dosiahnutie niečoho, čo nám Boh zaslúbil svojimi silami, prostriedkami a spôsobmi! Aj keď trendom doby je, že takmer všetko je možné tu a teraz... Božie veci prichádzajú od Boha v Jeho čase a Jeho spôsobom.
- Aj tento text naznačuje, že sa musíme naučiť bežať beh na dlhé trate a že to nie je záplava zábavy a informácií z neba tak ako je to vo svete. Potrebujeme sa naučiť trpezlivo čakať.
- Boží čas žatvy, Jeho okamihy navštívení sú 100% isté. Bez viery, trpezlivosti a napodobňovaním svedkov viery tieto naplnenia Božích zaslúbení minieme.

Kontrolné otázky:

- Poznáš takéto momenty, kedy Boh vstupuje do tvojho života a ty sa doslova hýbeš s Ním?
- Zakúsil si Jeho dotyk, navštívenie, blízkosť, zastavenie...?
- Boli doslova obdobia v tvojom živote: obdobia žatvy, obdobia hladu? Už si zakúsil, že sa striedajú rôzne obdobia?

Leto - žatva